

mijn kind
Online **SPECIAL**

kinderen en internet

9-12
jaar

Gedagsregels • De beste sites • Internet & ik • Supersociaal op internet

in samenwerking met

Mijn digitale wereld

Bijna alle kinderen tussen 9 en 12 jaar zitten op internet, en je zou bijna denken dat het nooit anders is geweest. Toch is het een relatief nieuwe ontwikkeling. In 1997 beschikte slechts een derde van de gezinnen over een 'snelle' computer, met een 486 of 586 (Pentium-) processor. Nog eens een derde moest het helemaal zonder computer stellen. En als er al een computer in huis was, dan werd die gebruikt als tekstverwerker of om schoolvakken te leren. Kinderen speelden games op de pc, niet online, maar met een cd-rom.

Om toegang te krijgen tot internet gebruikte je nog een analoog modem, en moest je 'inbellen' op internet. Hoge kosten (per 'telefoontik' betalen) remden langdurig en interactief gebruik. Pas met de doorbraak van breedbandinternet via ADSL en de kabel werd het internet echt aantrekkelijk. En door de *flat fee* (een vast bedrag per maand) kunnen kinderen nu onbeperkt internetten, zonder dat hun ouders zich zorgen hoeven te maken over hoge telefoonkosten. Pas sinds 2008 zijn vrijwel alle kinderen en jongeren vanaf 9 jaar *online*. Nog maar net dus. Die nieuwe ontwikkelingen stellen ouders en leraren ook voor nieuwe vragen. Bijvoorbeeld: hoe lang mag een

kind online? En wat is verantwoorde en geschikte content?

Intussen worden online activiteiten die tot nu toe vooral tieners aanspraken, overgenomen door kinderen. Hyves bijvoorbeeld, is oorspronkelijk opgezet voor studenten, maar inmiddels zijn ook heel veel basisscholieren aangesloten. En Habbo Hotel mag dan bedoeld zijn voor tieners tussen 12 en 18 jaar, in de praktijk doen er ook veel jongere kinderen aan mee. Hoe leid je al die nieuwe sociale activiteiten van kinderen in goede banen?

'Mijn kind op internet 9-12 jaar' is bedoeld voor ouders en leerkrachten die zich willen verdiepen in de online leefwereld van kinderen, en die willen weten hoe je kinderen in de basisschoolleeftijd het beste kunt begeleiden.

*Remco Pijpers
Directeur stichting Mijn
Kind Online*

Feiten en cijfers

Ouders over internet en hun kind

Je hoort vaak dat ouders 'eruit gesurft zijn' door hun kinderen, dat ze hun kinderen onvoldoende begeleiden op internet, en dat ze op cursus zouden moeten om dat te leren. Maar weet men eigenlijk hoe ouders nu werkelijk omgaan met het internetgedrag van hun kinderen? KPN gaf aan stichting Mijn Kind Online eind 2009 de opdracht om dat uit te zoeken.

De belangrijkste bevindingen:

- Ouders zijn bewust bezig met de internetopvoeding van hun kinderen en zeggen goed te weten wat ze op internet doen. Voor computeren in het algemeen en voor internetkennis, geven ouders zichzelf een ruime 7 als rapportcijfer.
- Ouders met kinderen tussen 2 en 12 jaar zijn meer bezig met wat internet kan bijdragen aan de ontwikkeling van hun kind, dan met de mogelijke risico's. Een derde van de ouders zegt bang te zijn dat hun kind achterop raakt als die niet vroeg leert omgaan met internet.
- Van het onderwijs verwachten ouders meer steun dan ze nu krijgen. Meer dan de helft van de ouders vindt dat basisscholen meer moeten praten over internet, in plaats van de computer alleen te gebruiken voor rekenen en taaloefeningen. Slechts een kwart van de ouders merkt dat de school van hun kind aandacht besteedt aan verantwoord omgaan met internet.

Computers thuis

Gemiddeld zijn er volgens ouders ruim twee computers in huis. Drie kwart van de ouders zegt dat de computer voor het kind in een gezamenlijke ruimte (meestal de huiskamer) staat. Bij één op de tien kinderen staat de computer op de kinderkamer.

De helft van de ouders geeft aan dat hun kind meestal alleen achter de computer zit. De andere helft zegt dat er meestal iemand bij zit of direct in de buurt is. Het gaat dan hoofdzakelijk om broertjes of zusjes (23%) of de ouders zelf (23%).

Zelfstandig computeren is vooral gebruikelijk bij de oudste kinderen. Ongeveer drie kwart van de 11- en 12-jarigen computert alleen. Met de ouders samen computeren is meer voor de jongere kinderen.

Geliefde activiteit

Computeren is volgens 16% van de ouders de meest geliefde vrijetijdsbesteding van hun kind.

Kinderen gebruiken de computer vooral voor entertainment, zoals spelletjes spelen, films kijken en muziek luisteren, en voor schoolwerk. Ouders gebruiken de computer vooral voor het kopen of verkopen van spullen, foto's bewerken, surfen en mailen.

Nut van de computer

Ouders hebben een genuanceerd beeld van het nut van de computer en internet voor hun kinderen. Ze onderkennen de positieve effecten, zoals kennis opdoen, nieuwe vrienden maken en sociale vaardigheden leren. Maar ze zien ook de mogelijke gevaren, zoals onveiligheid, foute mensen waarmee kinderen in contact kunnen komen, sluikreclame, ongeschikte websites en dwangmatig computergebruik.

Bekende veiligheidsinstrumenten, zoals een virusscanner, firewall, popup-killer en spamfilter, worden door ouders redelijk vaak toegepast. De mogelijkheid om de computertijd van de kinderen in de gaten te houden en filters om een kindveilige internetomgeving te creëren, zijn minder populair. Een kwart van de ouders heeft geen maatregelen getroffen.

Mediawijsheid

Van de ouders vindt 46% dat school en ouders samen verantwoordelijk zijn voor de mediaopvoeding. Nog geen 2% van de ouders zegt dat alleen de school verantwoordelijk is.

Iets meer dan de helft van de ouders (51%) vindt het vooral een taak van de ouders om kinderen wegwijs te maken op internet.

Dat doen ze op verschillende manieren:

- Ouders houden op afstand een oogje in het zeil als kinderen zelfstandig surfen en spelletjes spelen op internet.
- Sommige ouders gaan samen met hun kinderen achter de computer om te internetten. Dit gebeurt vaker bij jonge kinderen.
- Ouders geven aan tot hoever hun kinderen bij het internetten mogen gaan en welke websites ze wel of niet mogen bekijken.
- Ouders wijzen hun kinderen op wat ze moeten doen bij het aangaan van sociale contacten op internet.

Extra ondersteuning

Hoewel ouders over het algemeen tevreden zijn over hun eigen computer- en internetvaardigheden, loopt de internetopvoeding thuis niet altijd op rolletjes.

Veel ouders geven uitdrukkelijk aan dat ze behoefte hebben aan extra ondersteuning om hun kinderen op internet te kunnen begeleiden. Zo zouden ouders graag meer willen weten over geschikte content: welke websites of spelletjes zijn geschikt? Ook is er behoefte aan ouderondersteuning bij sociale internetactiviteiten, zoals Hyves, email en MSN.

Het onderzoek 'Ouders over internet en hun kind' is te downloaden van www.mijnkindonline.nl

Internet & ik

‘Als ik ga internetten, kijk ik altijd eerst even naar mijn Hyves. De meeste kinderen op Hyves zijn van school, die stuur ik dan een krabbel om te vragen hoe het met ze gaat. Eerst was ik ook vaak op YouTube, maar dat doe ik nu minder. Nu zit ik meer op Hyves en ik ga vaker buitenspelen. Ik mag internetten wanneer ik wil, maar ik wil het niet zo vaak. Ik denk ongeveer drie keer per week. Op YouTube kijk ik vooral naar brandweerfilmpjes, dat vind ik echt mooi. Vooral die van kazerne Dirk in Amsterdam. Als ik buiten een sirene hoor, ga ik gauw kijken op de alarmmeldingen op internet. Bij www.p2000-online.net kan ik de ambulance en de brandweer opzoeken die uitrukken en zien waar de brand is. Ik kijk niet op straat, alleen op internet. Heel soms, als mijn vader koffiedrinkt, ga ik op Xfire. Dat kun je alleen online spelen. Maar dat mag ik niet van mijn moeder, omdat ik daar nog te jong voor ben. Het is oorlog voeren en schieten. Mijn broers mogen dat wel, maar die zijn ouder.’

‘Toen ik mijn spreekbeurt had, ging ik met mijn moeder op internet informatie zoeken over politiehonden. En plaatjes. De spreek-

beurt heb ik toen zelf gemaakt. Ik heb ook een keer opgezocht hoeveel brandweerkazernes er in Amsterdam zijn. Dertien! Van de juf kreeg ik een tijdje terug het adres van een spelletje op internet, om te oefenen met woorden. Speelkasteel ofzo, maar dat vond ik niet leuk om te doen. Heel erg saai.’

‘Internetten doe ik in de woonkamer. Ik heb met mijn ouders geen afspraken, maar na tien minuten of een kwartiertje heb ik wel genoeg gedaan, dan ga ik weer naar buiten. Ik zit nooit zo lang op internet. Mijn broers van 11 en 15 wel, die hebben een computer op hun eigen kamer. Dat hoeft niet voor mij.

Ik vind internet best leuk, ook liedjes luisteren. Die zet ik in mijn favorieten, soms helpt mijn broer me daarbij. Ik heb al een hele lange lijst. Ik zet ook andere handige dingen in mijn favorieten. Ik heb een keer opgezocht hoe je een ei zacht moet koken.

‘Als ik buiten een sirene hoor, kijk ik op internet’

Dat heb ik ook in de favorieten bewaard. Maar toen ik het probeerde, mislukte het.’

Robin (9)

Kinderen bewegen zich in de wereld van computers en internet alsof het ze geen enkele moeite kost. Hummeltjes van vier hebben zo door hoe een iPhone werkt en tieners zijn gewend dat hun leven zich deels online afspeelt. Maar het blijven kinderen.

Al die technische virtuositeit wil niet zeggen dat ze ook wijzer zijn dan hun ouders. Laat staan dat kinderen

aan de bel te trekken. Leer hem dat hij online scheldpartijen negeert. Als hij vaker slachtoffer wordt, laat hem dan een screenshot maken en de mailtjes bewaren als bewijs. Kinderen vinden nieuwe contacten op internet leuk en spannend. Maak duidelijk dat het 11-jarige jongetje in de chat evengoed een man van 50 kan zijn. Laat uw kind inzien dat hij nooit persoonlijke informatie

Ook Einsteintjes moeten nog

weten wat de risico's zijn van online communicatie, of onderscheid kunnen maken tussen betrouwbare en gemanipuleerde informatie. Scholen besteden steeds meer aandacht aan computervaardigheden, maar (vanwege een beperkt budget of een gebrek aan kennis) nog lang niet genoeg aan internetgebruik. Het zijn dus de ouders die hun kinderen online gedragsregels moeten meegeven.

Geen toezicht

Omdat kinderen internet grotendeels gebruiken om mee te communiceren (op MSN, Hyves of chats op TMF.nl of spelletjessites), is het belangrijk uw kind te leren wat wel en niet kan. Er wordt soms gescholden en ook seksuele toespelingen en verzoeken komen voor. Vertrouw niet op het toezicht op zulke websites, het is aan uw kind zelf om

moet prijsgeven, geen emailadressen en telefoonnummers, zelfs niet de naam van zijn school. Het is ook verstandig uw kind te vertellen dat hij geen emails moet openen van onbekenden. En dat te blote foto's of genante filmpjes nooit meer van internet verdwijnen en gezien kunnen worden door anderen.

Peperduur

Kinderen zijn een favoriete doelgroep voor bedrijven die snel rijk willen worden met het verkopen van ringtones, wallpapers en games. Vaak adverteren die op sites waar veel jonge bezoekers komen, en blijkt aan die belofte gratis ringtone een peperduur abonnement vast te zitten. Populaire virtuele werelden zoals Habbo, Runescape of Stardoll laten kinderen met echt geld betalen voor spelonderdelen. Voor kinderen is het moeilijk om

onderscheid te maken tussen een grappige cartoon en reclame. Ze moeten leren dat al die leuke dingen op internet weliswaar gratis en bereikbaar lijken ('just one click away'), maar het niet zijn.

Informatie

Kinderen zoeken voor werkstukken en spreekbeurten op internet naar informatie. Het grote probleem van

veel leren

internet is echter dat moeilijk te controleren valt hoe betrouwbaar die informatie is. Leer uw kind dus kritisch kijken. Uit onderzoek van Mijn Kind Online blijkt dat kinderen bij het surfen vaak fouten maken en daardoor op verkeerde sites terecht komen. Kinderen hebben bovendien moeite met goed en gericht zoeken en het onderscheiden van soorten informatie. Help uw kind daarom bij het zoeken naar goede, betrouwbare informatieve sites en zet die in de favorieten voor toekomstige projecten.

Uiteindelijk is het allerbelangrijkste van internetopvoeding dat, net als in het gewone leven, uw kind weet dat het altijd bij u terecht kan. Met vragen. Maar ook als hij geschrokken is van de harde woorden van andere kinderen of van een pornosite waarop hij per ongeluk is beland.

Gedragsregels voor internet

Knip uit en bewaar!

Surfen en gamen

- Ik weet dat niet alles waar is wat ik op leuke websites zie.
- Ik download niet zomaar games of andere software en vraag eerst toestemming aan mijn ouders.
- Ik gebruik een apart (hotmail) adres om mezelf te registreren op websites.
- Als ik me vervelend voel door iets wat ik gezien heb, dan vertel ik dat aan iemand die ik vertrouw.

Chatten, Hyven en MSN-en

- Ik gebruik altijd een nickname als ik chat.
- Als ik alleen ergens wil chatten, vraag ik eerst of mijn ouders dat goed vinden.
- Ik geef geen gegevens van mezelf of mijn vrienden aan iemand die ik op de chat ontmoet. Dus geen emailadressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers enz.
- Ik reageer niet op seksuele vragen of op scheldpartijen.
- Als er iets vervelends gebeurt op de chat, dan ga ik weg.
- Ik bel niet zomaar met kinderen die ik van de chat ken, en spreek niet met ze af, zonder dat mijn ouders dat weten.
- Onbekende mensen verwijder ik uit mijn vriendenlijst.

Mailen

- Ik open nooit vreemde mailtjes, attachments en kettingbrieven, ook niet van bekenden.
- Spam en junkmail gooi ik meteen weg en ik reageer er nooit op.

Huiswerk doen met internet

- Ik weet dat niet alles waar is wat ik op internet tegenkom.
- Als ik niet weet of ik een website kan gebruiken, vraag ik de leraar of mijn ouders om raad.
- Ik neem niet zomaar teksten over van websites voor schoolopdrachten.
- Voor het kopiëren van plaatjes en foto's vraag ik eerst toestemming aan de makers.

Kijk voor nog meer gedragsregels op www.mijnkindonline.nl

Wat is een goede website?

Voor het beoordelen van kindersites heeft Mijn Kind Online een aantal kwaliteitscriteria geformuleerd. Deze criteria worden gebruikt door de redactie van kinderbrowser MyBee en door de jury van de Gouden @penstaart, de jaarlijkse verkiezing van de beste kinderwebsite van Nederland.

Een greep uit de criteria:

Een kinderwebsite moet aantrekkelijk zijn:

- De website staat niet vol buttons en banners, die van de site een reclamezuil maken.
- De teksten zijn goed geschreven: verzorgd taalgebruik en afgestemd op de doelgroep.
- De website is begrijpelijk voor de doelgroep.
- Er is een goed evenwicht tussen gebruik van tekst en beeld.
- De website bevat interactieve elementen, waardoor het kind niet alleen passief hoeft te zijn.
- De website lokt niet uit tot geweld of pesterij.
 - De website weet op een aangename manier de aandacht van kinderen te vast te houden.

Een kinderwebsite moet gebruikersvriendelijk zijn:

- De website heeft een gemakkelijke url (geen vreemde codes bij het navigeren).
- De website bevat of geeft toegang tot een goed werkende zoekmachine.
- De website heeft een korte laadtijd, van zowel de homepage als vervolgpagina's.
- De website dringt geen bewegend beeld (video) en geluid op aan de bezoeker zonder dat deze daarom gevraagd heeft.
- Links en knoppen zijn als zodanig goed te herkennen.
- De website heeft een gebruikersvriendelijke navigatiestructuur, aangepast voor kinderen.
- Je verdwaalt niet binnen de site: je weet altijd waar je bent.

Een kinderwebsite moet betrouwbaar zijn:

- Commerciële doelstelling is duidelijk en reclameboodschappen zijn als zodanig herkenbaar.
- Kinderen worden niet verleid geld uit te geven via de website.
- Kinderen worden niet verleid informatie over zichzelf of anderen (ouders, vriendjes) te verstrekken via de website, bedoeld voor doorgifte aan derden.
- De website overtreedt geen wetten op de privacy.
- Als een kind zich moet registreren, krijgt het een melding met het verzoek om dit samen met een ouder in te vullen.
- Als de website een forum of chat bevat of daarnaar linkt, is deze voldoende beheerd.
- De website bevat geen aanstootgevend materiaal of andere schadelijke elementen.
- De website verwijst niet rechtstreeks naar andere websites die ongeschikt zijn voor de doelgroep.
- De afzender/maker van de website is duidelijk vermeld en kan eenvoudig worden benaderd via de contactgegevens.
- De website bevat informatie voor ouders.

Internet & ik

'Ik internet altijd aan de eettafel, meestal alleen en soms met mijn vriendin. Ik doe het liefst spelletjes op de computer, op Spele.nl, of Girl Makeover. Dan kijk ik of er nieuwe spelletjes zijn bij de categorie Meiden of Sport.

Zo'n spel waarbij je een meisje kunt aankleden en haren knippen enzo, vind ik altijd leuk. Je hebt dan zelf een poppetje in gedachten en die kun je zo mooi maken als je zelf wilt. Die spelletjes zijn heel vaak in het Chinees, dus dan moet je goed naar de plaatjes kijken.

Ook heb ik al heel lang een profiel op Hyves. Het is leuk om andere kinderen toe te voegen als vriend, dan kies ik er een leuke smiley bij, of een buddypoke. Ik heb wel een afgeschermd profiel die alleen mijn vrienden kunnen zien.'

'Als ik een werkstuk moet maken, kijk ik op Wikipedia. Daar staat heel veel informatie op. Ik moest laatst op school een skelet maken van een kikker en de Latijnse naam voor kikker

gen uit mijn klas is het toch gelukt. Op school mogen we soms dingen op Google opzoeken. En we krijgen ict-les, over hoe Word werkt en hoe je een pagina moet afdrukken. Ook over hoe internet werkt, maar niet over de leuke of gevaarlijke dingen van internet. En als je op school heel goed gewerkt hebt, mag je soms van de juf even op www.clipjes.nl.'

'Thuis hebben we net nieuwe regels afgesproken over de computer. Tussen 12 uur en half 6 's middags mag ik niet meer dan één uur gamen op de Wii of de computer. Internetten telt ook mee. Dat vind ik niet erg. Ik vind het niet moeilijk om te stoppen met internetten, vaak is het na een kwartier wel genoeg. Ik kom ook nooit rare dingen tegen, of mensen die vreemd doen. Als ik op een stomme site kom, klik ik gewoon terug naar de vorige site. Of ik laat het even aan mijn moeder zien.'

'Ik kan me niet voorstellen dat er geen internet is. Ik doe er toch wel heel veel mee. Uitnodigingen maken voor mijn feestje, spelletjes spelen, clipjes kijken. En op Hyves natuurlijk. Nee, helemaal zonder internet zou het toch minder leuk zijn.'

'Die spelletjes zijn heel vaak in het Chinees'

opzoeken. Dat was best moeilijk te vinden, maar met hulp van een jon-

Zoë (11)

Parels of pulp?

10 populaire kinderwebsites, beoordeeld door Mijn Kind Online

1

Hyves

Gratis sociale netwerksite met miljoenen leden, niet voor kinderen bedoeld, maar wel mateloos populair. Kinderen kunnen een netwerk van vrienden aanleggen. De privacy is afhankelijk van het profiel; help uw kind dus bij het wegwijs worden op Hyves.

www.hyves.nl

Mijn Kind Online adviseert: zoveel mogelijk samen doen

2

Het Klokhuis

Leuke site van het gelijknamige tv-programma met vooral héél veel te doen: sketches maken, games ontwerpen, filmpjes kijken, een reportagecursus. Interactief tot en met.

www.hetklokhuis.nl

Mijn Kind Online adviseert: doen!

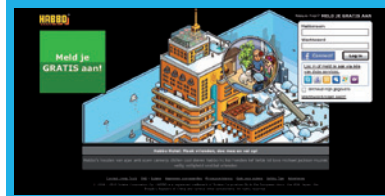
3

Habbo

Habbo Hotel is een spel, waarbij kinderen een virtuele 'ik' (habbo) maken en daarmee door het hotel lopen. Er kunnen meubels en toebehoren worden gekocht of geruild. Kinderen onder de 12 mogen niet zelf een account maken.

www.habbo.nl

Mijn Kind Online adviseert: zoveel mogelijk samen doen

4 Spele.nl

Commerciële verzamelsite met verschillende categorieën spelletjes, zoals sport, behendigheid en meiden. Maar ook gewelddadige games voor volwassenen. Geen leeftijdsindicaties. De makers prijzen zichzelf aan als

marketingspecialisten, wat het ergste doet vermoeden.

www.spele.nl

Mijn Kind Online adviseert: zoveel mogelijk samen doen

5

goSupermodel

Virtuele wereld voor meisjes, die een eigen poppetje kunnen opwerken tot topmodel. Daarvoor moet wel worden betaald.

www.gosupermodel.nl

Mijn Kind Online adviseert: zoveel mogelijk samen doen

6

Kinderen voor Kinderen

Heel veel muziek op deze site van het bekende kinderkoor van de Vara. Er zijn clipjes te bekijken en er is een karaoke waarmee kinderen een hit kunnen opnemen.

www.kvk.vara.nl

Mijn Kind Online adviseert: doen!

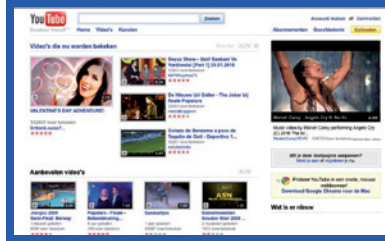
7

YouTube

Website met gratis filmpjes, van parkieten die kunstjes doen tot professionele muziekclips waarmee wereldroem wordt vergaard. Niet gemaakt voor kinderen, maar ze zijn er wel dol op.

www.youtube.com

Mijn Kind Online adviseert: zo veel mogelijk samen doen

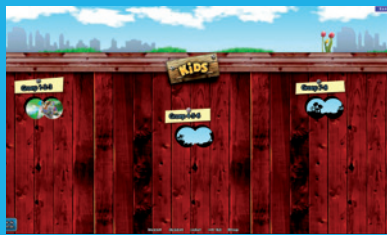
8

kids.kennisnet.nl

Gebruikersvriendelijke site met goede verdeling naar leeftijd. Educatief en misschien minder hip dan andere toppers, maar zeer de moeite waard. Al was het maar omdat kinderen al spelend nog een hoop kunnen ontdekken.

www.kids.kennisnet.nl

Mijn Kind Online adviseert: doen!

9

Spongebob

Winnaar van de Gouden @penstaart 2010. Iets minder hysterisch dan de tekenfilm over de spons, al is de site bomvol. Erg leuk is de cartoon creator, waarmee kinderen hun eigen tekenfilm kunnen maken.

www.spongebob.nl

Mijn Kind Online adviseert: doen!

10

JHM Kindermuseum

Mooi verzorgde kindersite van het Joods Historisch Museum. Met veel leuke filmpjes, waarin de gebruiken van een joods gezin worden uitgelegd. Heel gebruikersvriendelijk.

www.jhmkindermuseum.nl

Mijn Kind Online adviseert: doen!

Supersociaal op

‘Ontvrienden’ mag dan hét woord van 2009 zijn, voor de meeste kinderen is het nog steeds een statussymbool om zoveel mogelijk online vrienden te hebben. Op sociale netwerksites als Hyves en Facebook communiceren kinderen met vrienden, familie en klasgenoten via krabbels, die voor iedereen te lezen zijn, of via afgeschermd berichtjes. Ze laten zien wie ze zijn door een persoonlijke achtergrond te kiezen en mooie foto’s en grappige filmpjes aan hun profiel toe te voegen. En ze breiden er hun contacten uit.

Sociale netwerksites werken eigenlijk als een feestje: mensen die jij kent, introduceren je bij hun kennissen, met wie je vervolgens ook weer een relatie aanknoopt. Alleen gaat dat op internet allemaal wat gemakkelijker en sneller: in één oogopslag kun je de vrienden van jouw vrienden een vriendschapsverzoek sturen. Het is dus niet zo gek dat je binnen mum van tijd boven de honderd vrienden zit.

Gelijkgestemden

Maar het gaat op sociale netwerksites om meer dan alleen vrienden maken. Hyves en MSN Spaces, maar ook virtuele werelden als goSupermodel of Habbo, worden door kinderen gebruikt om gelijkgestemden te ontmoeten. Meiden kunnen bijvoorbeeld op goSupermodel hun poppetje zelf ontwerpen en zo hun ‘ideale ik’ creëren. Met hun nieuwe alter ego stappen ze zelfverzekerd op anderen af. Jongens die veel weten van computers of gamen, kunnen op Habbo over die hobby’s praten met andere bezoekers. En muzik-liefhebbers van welk genre ook, vinden gegarandeerd zielsverwanten op MySpace.

Kinderen durven dankzij de anonimiteit van internet vaak meer zichzelf te zijn dan in het echte leven. Soms gebruiken kinderen hun internetvrienden om onzekerheden te delen, die ze op school verborgen houden.

Kinderen maken geen onderscheid tussen ‘echte’ of ‘virtuele’ vriendschappen. Het zijn werelden die in elkaar overvloeien. Vriendinnen die zojuist nog samen naar huis fietsten, zetten hun gesprek thuis voort via MSN. Lange tijd werd gevreesd dat het doorbrengen van te veel tijd op sociale netwerksites ten koste zou gaan van vriendschappen in de echte wereld. Dat blijkt niet zo te zijn. Kinderen die op internet heel sociaal zijn, zijn dat vaak ook in real life. Maar kinderen die normaal gesproken moeite hebben met sociale contacten, vinden op internet soms wél aansluiting. Online spelen uiterlijk en een bijdehante babbel immers geen rol.

Meer durven

Er zitten ook nadelen aan online netwerken en communiceren. Kinderen durven vaak meer te zeggen wanneer ze achter hun computer zitten, en dat pakt niet altijd goed uit. Gekibbel op het schoolplein kan uitlopen op een scheldpartij via MSN, of op pesterijen via nare buddy-pokes (virtuele poppetjes) en flauwe krabbels op Hyves. Ook leiden online gesprekken soms tot misverstanden, omdat nuances wegvallen. Kinderen hebben dat niet altijd door.

internet

Ook draagt het openbare karakter van Hyves en Facebook risico's met zich mee die kinderen niet altijd zien. Zij vertellen in een krabbel nog even over dat persoonlijke gesprek met de juf, zonder zich te realiseren dat iedereen kan meelezen. Of ze zetten dat dronkemansfilmpje van hun oudere zus voor de grap online, zonder na te denken over de gevolgen als die zus gaat solliciteren. Of ze publiceren net iets te blote vakantiefoto's en hun telefoonnummer, zonder zich bewust te zijn van de gevaren.

Kinderen kunnen hun profiel afschermen en zorgen dat alles wat ze online doen alleen zichtbaar is voor 'vrienden' of 'vrienden van vrienden'. Maar ook dan zijn er al snel honderden mensen die hun doen en laten op de voet kunnen volgen. Ontvrienden is daarom zo gek nog niet. Leer uw kind kritisch kijken naar de vrienden die hij heeft, en de uitnodigingen die hij krijgt. Als je iemand op een 'echt' feestje ook niets persoonlijks vertelt, waarom zou je dat op internet dan wel doen? En dan heeft internet nog een groot voordeel: één klik, en iemand is je vriend niet meer.

Niet alles open en bloot

Op sociale netwerksites kun je gemakkelijk vrienden worden met veel mensen. Maar als u alles kunt volgen wat zij doen, kunnen ze dat ook bij u. Hoe bewaakt u de privacy van uw kind?

Gebruik een nickname

Uw kind een andere naam laten gebruiken maakt hem moeilijker te vinden voor vreemden.

Schermbet het profiel af

Help uw kind bij het aanmaken van een profiel. U kunt aangeven wie foto's en berichten mogen bekijken. 'Alleen voor vrienden' is de veiligste optie.

Zet geen persoonlijke gegevens online

Laat uw kind nooit de naam van de school, woonadres, telefoonnummer en emailadres online zetten. En zijn wachtwoord is geheim.

Denk verder dan vandaag

Alles wat je op internet publiceert (zoals foto's) blijft voor eeuwig terug te vinden. Plaats niets waarmee uw kind later misschien last kan krijgen.

Wees kritisch op vrienden

Voeg alleen mensen toe die uw kind goed kent. Ook vrienden worden met een groep is geen goed idee. Dan kunnen plotseling veel onbekenden het profiel van uw kind zien. Verwijder samen mensen die eigenlijk geen vrienden zijn.

Vraag & Antwoord

Hoe leer ik mijn dochter van 9 dat zij op internet haar privacy moet beschermen?

Als hoofdregel kunt u invoeren: geef nooit persoonlijke informatie over jezelf of over anderen, zonder eerst te overleggen met een van de ouders. Herhaal deze regel wel regelmatig en leg uit wat u onder persoonlijke informatie verstaat. Kinderen zien er zelf namelijk geen kwaad in heel openhartig allerlei formulieren in te vullen. Vooral als ze er een prijs mee kunnen winnen.

Vaak is het zelfs op websites voor kinderen nodig om je te registreren. Leg uw dochter uit dat u eerst zelf de betrouwbaarheid van de site wilt controleren. Dat doe je door te kijken naar de pagina waar uitgelegd wordt hoe ze met de ingevulde gegevens omgaan (zoek bijvoorbeeld de pagina voor ouders, of de 'privacy statement'). Als een website die informatie niet heeft, is hij eigenlijk al niet betrouwbaar. Vertel ook iets over hoe commercie op internet werkt: bedrijven kunnen geld verdienen met persoonsgegevens.

Tot slot maakt u met uw kind de afspraak dat hij geen persoonlijke gegevens prijsgeeft in gesprekken met anderen tijdens het gamen bijvoorbeeld, en wat zij wel en niet mag doen op Hyves (zie ook de brochure 'Mijn kind op Hyves'). Persoonlijke informatie kan misbruikt worden. Zo zijn er al gevallen bekend van fraudeurs die op naam van iemand anders dure leningen afsluiten of spullen bestellen. Maar ook in je persoonlijke leven kun je geconfronteerd worden met iets wat je vroeger verteld hebt, maar waar je later spijt van hebt dat je dat aan de hele wereld via internet bekend hebt gemaakt.

Tip: Als uw kind Hyves heeft, kijk dan regelmatig samen naar zijn of haar pagina en surf ook eens naar pagina's van anderen, bekenden én vreemden. Praat samen over wat je ziet, over keuzes van anderen en vraag naar het oordeel van uw kind (Zijn de foto's niet te bloot of zie je te veel persoonlijke informatie?) en geef uw eigen commentaar. Zo wordt u samen mediawijs.

Mijn zoon van 10 jaar wil heel graag een computer op zijn kamer. Is dat een goed idee?

Deskundigen zijn het erover eens dat je zo lang mogelijk moet proberen de computer in een gemeenschappelijke ruimte te houden. Dan kunt u namelijk op een meer natuurlijke manier toezicht houden op het gedrag van uw kind en u kunt in het voorbijgaan gemakkelijker iets vragen of commentaar geven. Ook leert een kind zo dat het normaal is dat je praat over wat je op internet allemaal meemaakt. En, ook belangrijk: u merkt het sneller als er in het gedrag of humeur van uw kind iets verandert.

Als u fysiek in de buurt bent, is het voor een kind gemakkelijker om u iets te vertellen. Hij hoeft niet eerst zijn stoel en kamer te verlaten om u te vinden. Bovendien zijn kinderen die in hun eentje internetten, zich minder bewust van uw normen. Zo lang ze uw aanwezigheid voelen, zullen ze zich meer bewust zijn van uw

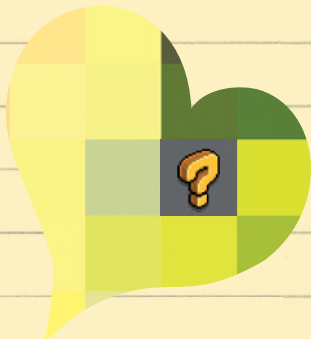
Justine Pardoën
Hoofdredacteur stichting
Mijn Kind Online en
Ouders Online

wakend oog en uw regels. Daardoor wordt het gemakkelijker zich ook aan die regels te houden.

Als een kind naar de middelbare school gaat, is internet vaak nodig voor het huiswerk. Dat is meestal het moment dat de computer naar de eigen kamer verhuist. Maar ook dan kunt u nog afspraken maken, vooral over de tijdbesteding, en regelmatig vragen naar zijn belevenissen op internet.

Tip: Installeer een tijdcontrole-programma, zoals TimeSlot (www.ouders.nl/timeslot.htm), of gebruik een dergelijke functie in uw browser of filtersoftware.

Mijn zoon hoorde laatst dat een klasgenootje (groep 7) via de mail wordt gepest. Wat kan ik van school verwachten in zo'n situatie? En wat moet ik mijn zoon vertellen?

Pesten kan vaak zo lang doorgaan omdat de omstanders zwijgen. Vertel uw zoon om te beginnen dus dat u trots op hem bent, omdat hij zijn mond heeft opengedaan om op te komen voor het klasgenootje. Vertel hem ook dat het nu uw taak is om ermee naar de leerkracht te gaan. De school heeft een eigen verantwoordelijkheid: het pesten zal zich namelijk niet alleen via internet afspelen, maar ook in de klas en op het schoolplein.

Gelukkig is de tijd voorbij dat scholen niet goed weten wat ze met cyberpesten aan moeten. Toch zijn ze vaak nog onzeker en dan kan het nodig zijn wat aan te dringen. Slechts in een klein aantal gevallen, kan de school het niet alleen af. Dat is bijvoorbeeld het geval bij ernstige

bedreiging, of als de identiteit van de pester niet bekend is. Dan kan het nodig zijn om de politie in te schakelen. Maar meestal kunnen scholen het, eventueel samen met de ouders, zelf. De dader is vrijwel altijd bekend, of eenvoudig te achterhalen en dan kan het pestprotocol dat scholen verplicht zijn te hebben, in werking worden gezet. Als de school hulp nodig heeft, kunnen ze ook altijd terecht bij de hen bekende adviesdiensten: inmiddels is daar ook de nodige kennis over cyberpesten in huis.

Tip: Mocht de school toch niets willen of kunnen doen, neem dan zelf contact op met Pestweb, zie www.pestweb.nl.

Colofon

Mijn kind op internet 9-12 jaar is een uitgave van Digivaardig & Digibewust en de stichting Mijn Kind Online, ook te downloaden van www.mijnkindonline.nl/mijnkindopinternet
Copyright: Stichting Mijn Kind Online,
Den Haag, februari 2010.

Coördinatie

Martine Borgdorff & Remco Pijpers

Teksten

Lotte Boot, Martine Borgdorff, Justine Pardoën,
Remco Pijpers

Vormgeving

Carline Vrielink en Robbert Slotman (De Ruimte
Ontwerpers)

Foto's

Hans de Bruijn, Rodney Kersten

Illustraties

Arnoud van den Heuvel

Contact

redactie@mijnkindonline.nl

Stichting Mijn Kind Online is een onafhankelijk expertisecentrum jeugd en media. De belangrijkste missie van Mijn Kind Online is het helpen van ouders, scholen en professionele opvoeders bij de internetopvoeding. Dat doet zij onder meer door het geven van ouderavonden en trainingen. Speerpunt van Mijn Kind Online is kwaliteit van digitale media voor kinderen – MKO stimuleert goed digitaal aanbod, onder meer door de jaarlijkse Gouden @penstaart verkiezing van de beste kindersite, en MyBee, een gratis kinderbrowser (www.mybee.nl).
e-mail: redactie@mijnkindonline.nl
website: **www.mijnkindonline.nl**

Digivaardig & Digibewust is een programma van overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Het programma heeft als doel het aantal mensen dat niet of nauwelijks digitale

vaardigheden heeft terug te brengen en het verantwoord en veilig gebruik van digitale middelen te stimuleren. Doelgroepen zijn: digibeten, jongeren en hun opvoeders (ouders en docenten), MKB en senioren.

e-mail: info@digivaardigdigibewust.nl

website: **www.mijndigitalewereld.nl**

Mijn Kind Online - andere brochures

- *Mijn Kind Mobiel en Mijn Puber Mobiel* (2010)
www.mijnkindonline.nl/mobiel
- *Mijn Kind op Hyves en Mijn Puber op Hyves* (2009), www.mijnkindonline.nl/hyves

Mijn Kind Online - boeken

- *Mijn Kind Online*
Justine Pardoën en Remco Pijpers
(ISBN: 9789066655775)
- *Mijn Leerling Online*
Justine Pardoën en Remco Pijpers
(ISBN: 9789066657328)
- *Verliefd op Internet*
Justine Pardoën en Remco Pijpers
(ISBN: 9789066657847)

Mijn Kind Online - rapporten

- *Altijd binnen bereik*
over 8- tot 18-jarigen en mobiele telefoons (2010)
- *Ouders over het internet en hun kind*
over internetgebruik thuis (2009)
- *Krabbels & Respect plz? ;-)*
over kinderen op Hyves (2009)
- *Next Level*
over online spelletjes voor kinderen (2009)
- *Klik en Klaar*
over usability en surfgedrag van kinderen (2008)
- *Gratis! (maar niet heus)*
over digitale kindermarketing (2007)

Rapporten gratis downloaden:

www.mijnkindonline.nl